

Aan de hand en andere aandoeningen

Martin de Jong

Aan de hand en andere aandoeningen

2017
www.buisdorp.com
Een Buisdorps Boek

Eerder verschenen

Zoute griotten speciaal 2013

Tijd voor stampij 2013

De mooiste dag tot nu toe 2014

Literaire giller 2014

Sabbatical 2014

Duizend korte columns 2015

Berichten uit Buisdorp 2015

Radio Buisdorp 2015

Soep 2016

De mafste week tot nu toe 2016

In voorbereiding

Een soort ding

Aan m'n zolen en andere ongemakken

Livia

Schrijverij

Zie voor voorlopige voorpublicaties www.buisdorp.com

Copyright © 2017 Martin de Jong

Omslagillustratie © 2017 Irene Mulder / LGB producties /

www.irenemulder.nl

Vormgeving binnenwerk Martin de Jong

ISBN 9789463429184

NUR 303

Inhoud

Aan de hand	7
Terugkeer	11
Klikgebrek	13
De ADSL hel	21
Begrafenisconferentie	27
Een dagje Antwerpen	34
Nawee	42
Winkelwagenblamage	53
Verstand van video	58
Duizend woorden voor Esther	65
Ouwelullenlulpraat	68
Diverse klachten	72
Poemba	83
Nagelstaren	93
Ben Elton in person	97
Buurman	100
Zes jaar <i>Trouw</i>	108
Blokjes	114
Uitvaartverjaardag	117
Ode aan Benny Hill	125
De Experia experience	128
Dubbeldood	133
Doe nooit dingen weg	143
Heren rond Esther	150

Aan de hand

Dit gebeurde in 2005

Er was iets aan de hand: de binnenkant van mijn linkerhand bood onderdak aan een eeltig bultje; een rare plaats om eelt te hebben. Zwaar lichamelijk werk verrichtte ik niet met die hand – met mijn rechterhand trouwens ook niet. Zwaar lichamelijk werk laat ik liever aan derden over, dan krijg ik ook geen eelt.

Ik liet het bultje enige tijd op zijn beloop maar toen het uit zichzelf niet bliefde te verdwijnen besloot ik het aan de huisarts voor te leggen. Voorshands maakte ik me geen grote zorgen maar voor hetzelfde geld zat er leven in dat bultje en evolueerde ik tot Elephant Man met als de goden me gunstig gezind waren een dagelijkse reality show bij Omroep West (*Elephant Mart*) en anders gedoemd mijn dagen in het circus te slijten als wilde dieren daar niet langer werkzaam mochten zijn.

De huisarts sprak van een onderhuidse koker die van de ringvinger naar de pols liep en die zo te voelen een verstopping bevatte – het kon in een handomdraai chirurgisch gerepareerd worden.

Dat sprak me wel aan. Ik had op mijn werk meer dan drie jaar niet wegens ziekte verzuimd en in die periode zinloze ziekenfonds- en arbeidsongeschiktheidspremies afgedragen. Het was tijd geworden om te oogsten en een week of wat zo niet een maand of wat ziek thuis te zijn. Kom maar op met dat mes!

Op de afdeling Heelkunde van het ziekenhuis kwam ik tegenover een specialist te zitten, een jongeman nog. Ik toonde hem de handbinnenkant die het bultje herbergde.

‘Heeft u er last van?’ vroeg de specialist.

‘Dat niet.’

‘Wilt u ervan af?’

‘Dat wel.’

Ik was benieuwd wat voor soort bultje het was. De specialist twijfelde.

‘Het kan grefgrawiedewie zijn,’ verstond ik. ‘Maar ook grongroweezewee. Dat is pas achteraf vast te stellen.’

Ik kreeg een formulier aangereikt en maakte bij de receptie een afspraak.

Een ingreep van niks zou het zijn, de nasleep was een ander verhaal. De geopereerde hand zou verbonden worden en een paar dagen niet bruikbaar zijn. Zou ik me dan kunnen handhaven? Het op het fornuis plaatsen van een pan met water voor de bereiding van macaroni kon ik wel vergeten. Ik had er als beide klauwen me ter beschikking stonden al een handje van dingen uit mijn handen te laten vallen.

Ik besloot een voorraad magnetronmaaltijden in te slaan (bij de supermarkt bleken die in ruime mate voorhanden te zijn) dan kon de voedselname doorgang blijven vinden. Het lukte me niet met één hand de verpakking van een opgewarmde magnetronmaaltijd te verwijderen. Het zou toch wel handig zijn als het koken mij uit handen werd genomen.

Nooit beseft hoe onthand een eenhandige in het leven stond. Hoe zou ik boodschappen kunnen doen, bij de supermarkt afrekenen? Hopelijk konden er op dit gebied hand- en spandiensten verricht worden.

Me met één hand aankleden? Er hing een ongebruikte ochtendjas in de kast, die was een optie. Douchen leek me een opgaaf: ik zou de verbonden hand buiten de waterstraal moeten houden. En dan het scheren. Ik schoor me met een mesje en hield de spuitbus in de ene hand en spoot het scheerschuim op de andere. Een baard dus maar: binnen een week een zwerversvoorkomen. Op zo’n manier nam mijn ontoonbaarheid hand over hand toe.

Het was de linkerhand, een geluk bij een ongeluk omdat ik rechtshandig ben. Met mijn rechterhand zou ik kunnen blijven doen wat ik er al mee deed maar ik zag me dat niet de hele dag doen, dat was me te baviaans, zeker als ik aangewezen was op het eten van bananen die ik met de mond moest zien te pellen.

In de brochure die ik meegekregen had werd geadviseerd

je door een nabestaande of anderszins betrokkene te laten vergezellen. Die kon de onder handen genomen patiënt na afloop opvangen en naar huis begeleiden en hem op de heenweg moed inspreken.

‘Zal ik met je meegaan?’ stelde buurvriendin Esther voor toen de operatiedatum genaderd was.

‘Ben je gek.’ De operatie was ’s morgens om halfnegen, dan moest ze voor dag en dauw haar bed uit. En als ze bij Hans overnachtte nog eerder. ‘Ik neem de tram wel.’

Ruim voor halfnegen was ik in het ziekenhuis, waar ik de lift naar de ondergrondse operatieafdeling nam. Nadat ik in de wachtkamer een kwartier lang geuwend van de zenuwen oninteressante tijdschriften had doorgebladerd werd ik door een gemustte verpleegster meegenomen naar de operatiekamer. Er bevond zich een tweede verpleegster, eveneens gemust, alsook een chirurg (inderdaad: met muts). Ik gaf hem een hand en ging op de operatietafel liggen.

‘Laat de hand eens zien,’ zei de chirurg. Hij bestudeerde het bultje. ‘Ik zie het al. U heeft de ziekte van Dupuytren.’

Dan mocht ik mijn handen dichtknijpen als ik het einde van de week haalde.

‘Daar doe ik niets aan.’

Nee, dat was de moeite niet. Door die Dupuytren, de naam alleen al, zou eerst de hand afsterven, dan de rest. Of de hand als laatste, als er verder niets meer van me restte.

‘De specialist zei dat er nog geopereerd zou kunnen worden,’ zei ik zwakjes. Gevangen in de tentakels van de dood klamp je je vast aan de geringste hoop.

‘Ja, ja. Dat kan die specialist wel zeggen maar ik heb denk ik wat meer ervaring in die dingen.’

‘Is het heel erg?’

‘Volkomen onschuldig,’ zei de chirurg. ‘Hoe heet het in de volksmond ook alweer? De koetsiersziekte! Vroeger kregen koetsiers er last van, door het vasthouden van de leidsels. Wat doet u voor werk?’

‘Ik ben redacteur en schrijver. Veel typen. Met tien vingers.’

‘Rookt u?’

‘Soms een sigaar. Maar nooit met mijn linkerhand.’

Een van de gemutste verpleegsters schaterde.

‘Het schijnt bij rokers vaker voor te komen dan bij niet-rokers,’ zei de chirurg. ‘Als het even kan dus minderen.’

‘Ik stop onmiddellijk, dokter.’

‘Het kan tientallen jaren duren voordat u last krijgt van kromgroeïende vingers – het heeft geen zin nu al te gaan snijden.’

Om tien voor negen stond ik weer buiten. Het was een zomers zonnige meidag, ik wandelde naar huis en kocht onderweg een kistje sigaren. Stoppen kon altijd nog. Ik zette thuisgekomen koffie, ging lui op het balkon zitten en stak een welverdiende sigaar op.

Tegen halftwaalf belde Esther aan, ze had kat Loekie op de arm. De vorige avond had ze me sterkte gewenst maar dat betekende niet het einde van haar begaanheid.

‘Hoe gaat het met de zieke?’

Ik toonde het ongeopereerde lichaamsdeel.

‘Niets aan de hand!’

Terugkeer

Dit gebeurde op 15 juni 2012

Het is herfstig: wolkenpartijen, woeste wind, mistroostige neerslag. Als Esthers beschermengelen hun werk gedaan hadden zou ik op weg zijn geweest naar Maison Kelder, nu ben ik naar Beverwijk gereden.

Bij Wijcker Tuin aan de Creutzberglaan koop ik een plantje. Ik rijd de Bankenlaan in en na 450 meter de parkeerplaats op. Met een paraplu in de ene hand en het plantje in de andere betreed ik begraafplaats Duinrust.

Ik draag een spijkerbroek die van Esther was, heb het T-shirt aan dat ze me vijf jaar geleden voor mijn verjaardag gaf en waarvan ze zich niet kon voorstellen dat ik erin over straat zou durven gaan: er is een hysterische cartoonkat op afgebeeld met eronder de tekst *Stressed Out*. Ze maakte een foto toen ik het aangetrokken had, ik hield een blikje Grolsch op en bracht een acceptabele grijns voort. Vanwege de voor juni ongebruikelijke kou heb ik over het T-shirt heen een shirt aangetrokken, een van mezelf.

Vandaag een jaar geleden droeg ik een zwart LIV-kostuum met een lichtgrijs shirt eronder en gele Converse All Starr gympen, kleding waarvan haar moeder zei dat ik die vaker moest dragen, dan zou ik zo verkering krijgen, zodat ik het kostuum sindsdien niet meer aan heb gehad.

In de aula sprak ik die dag duizend woorden voor Esther, waaronder deze: ‘Als ik later terugdenk aan vandaag denk ik niet aan het verdriet maar aan de mooie woorden die er over Esther gesproken werden, de blijken van liefde van familie, vrienden, bekenden, bureu.’

Wat een gelul.

Als ik haar graf nader versomber ik en alsof het weer zich naar mijn stemming voegt gaat het harder regenen. Met kat Loekie op de arm, zijn linkerpoot vertederend over haar linkerschouder, kijkt ze me vanaf de foto op het grafteken

glimlachend aan. Hier, voor mijn voeten, onder de bloemen en planten, ligt wat er van haar rest in een kist, een skelet dat als haar kleding vergaan is een zal worden met het skelet van Loekie. Zo'n tragisch leven, zo'n tragische dood, zo'n lieve meid.

Ik krijg een gezichtsvertrekkende huilbui.

Zes dagen geleden, op hun sterfdag, had ik met haar moeder en een aantal vrienden (Hans was op vakantie) eveneens het graf bezocht. Hier staan had me toen niets gedaan. Soms heeft gelatenheid de overhand, soms, zoals nu, het verdriet.

Ik was korte tijd vergeefs verliefd op haar geweest, daarna was er een jarenlange vriendschap en mijnerzijds zorgzame betrokkenheid. Ze kreeg verkering met Hans, die ze beter verdragen kon en gedrieën maakten we een aantal humoristische programma's voor Radio West, het twee uur durende, dan aan Buisdorp gewijde *Hot Talk*: ik schreef de teksten en presenteerde, Hans gebruikte in sketches vele stemmen. Esther was onder meer Esmeralda (business unit manager regionale betrekkingen van Buisdorpse soepfabriek Busofa), Pippa en mama Bimba, de stokoude moeder van het Afrikaanse medium professor Bomba, die communiceerde door kreten te slaken. Bij mij thuis een paar keer met koffie en gebak de teksten repeteren, voor de rechtstreekse uitzending uit eten bij de chinees in de Herenstraat in Rijswijk, Ellen ging ook mee. Voorbij, allemaal.

Het geluid van een grasmaaier doorbreekt de stilte, er naderen werklieden. Om mijn verdriet voor mezelf te houden maak ik me uit de voeten, doelloos loop ik over de uitgestorven begraafplaats en keer pas terug naar Esthers graf als ik wat tot bedaren ben gekomen en het geluid van de grasmaaier niet meer te horen is.

Ik geef het plantje een plek, verlaat dan Duinrust, rijd terug naar Den Haag en koop omdat ik jarig ben bij Maison Kelder vier hazelnootgebakjes. Hans komt 's avonds op visite. Hij lust niet meer dan een enkel gebakje, zodat er drie voor de jarige zijn.

We hebben het over Esther, zoals altijd.

Klikgebrek

Dit gebeurde in een roes

De eerste keer dat ik naar haar onderweg was kreeg ik filevorming te verduren die voor twaalf minuten vertraging zorgde. Dat was maar goed ook want in Graalromans, en je moet je tenslotte ergens aan spiegelen, had de koene ridder ook te maken met oponthoud als hij een schone jonkvrouw uit haar benarde omstandigheden ging verlossen en het deed er in principe niet toe of het draken waren of een file.

Het was Hans die de boel op gang bracht. Hij stond via Facebook met haar in verbinding en riep toen ik een keer een beleefdheidsbezoek aan hem aflegde haar profielfoto op. ‘Een mooie vrouw,’ zei hij ter nadere toelichting, alsof hij in de veronderstelling verkeerde dat ik ontlasting in mijn ogen had. Ja, ontegenzeggelijk een mooie vrouw maar dat mocht je iemand niet aanrekenen. Zij kon er ook niets aan doen dat zij een mooie vrouw was. Ik begrijp mensen vaak niet, zoals Hans op dat moment.

Ik stuurde haar op goed geluk een vriendschapsuitnodiging die zonder dralen, zonder dat ik hoefde te bidden of te smeken, gehonoreerd werd. Dat bevreedde me niet want ook een mooie vrouw heeft behoefte aan vrienden, meer nog dan een vrouw die niet mooi is want er wordt vaak ten onrechte gedacht: met een mooie vrouw loopt het wel los, daar hoeven we ons niet om te bekommeren.

Omdat de sterren nog niet in positie waren gekomen duurde het een paar jaar voordat de door Hans op gang gebrachte boel wederom in beweging kwam.

Ze had op Facebook gepost dat ze het Van Gogh Museum ging bezoeken. Om haar aandacht te trekken plaatste ik een reactie onder die post. ‘Dan is het een thuiswedstrijd voor je!’

Nog geen minuut later realiseerde ik mij dat het Van

Gogh Museum in Amsterdam te vinden was en niet in haar gemeente. En dat zij mij nu waarschijnlijk niet langer zou beschouwen als potentieel intellectueel. Vooralsnog maakte ik mij daar geen zorgen over: je zou de vrouwen de kost moeten geven die op domme mannen vallen. En op langgestraften en gebotoxte vertolkers van levensliederen.

Facebook attendeerde me op een bericht van haar. Ze was voornemens *Tijd voor stampij* bij de bibliotheek in haar gemeente te gaan lenen, het schandalig maar waar enige van mij dat ze in de collectie hadden opgenomen. Was dat boek te lezen zonder kennis van andere delen uit de cyclus, zo vroeg zij zich af.

Ja, dat was het en wat leuk en lief dat ze het wilde gaan lezen. Ik had wel eens eerder meegemaakt dat iemand een dergelijk voornemen kenbaar maakte maar nog nooit was ook de beslissende stap gezet naar het daadwerkelijk gaan lezen van een van mijn werken. Maar bij haar ging het anders en bovendien gebruikte ze bij de beschrijving van haar leeservaring het woord *geniaal*. Hoe graag had ik daarover uitgebreid met haar van gedachten gewisseld maar uit bescheidenheid weersprak ik haar opvatting niet.

Tot zover is het allemaal nog te bevatten en binnen de perken, ook voor derden, maar vervolgens kwam er op Facebook een berichtenuitwisseling op gang waar mijn latere biografen hun vingers bij zullen aflikken.

Het werd persoonlijk en zelfs persoonlijker dan persoonlijk en er vloog hartelijkheid heen en weer vergezeld van woorden van genegenheid en verlangen naar de ander.

Een bericht begon nu niet langer zoals de etiquette dringend adviseerde met *Geachte heer De Jong, gelieve mij toe te staan andermaal het woord tot U te richten*. Nee, ik zette de computer aan en las *Lieverd!* en ik zou het nog mooier kunnen citeren maar dan hebben de latere biografen niets meer om over te schrijven behalve dat hij vanaf die dag nog lang en gelukkig leefde. Of in ieder geval gelukkig want zijn gezondheidstoestand begon hem zorgen te baren.

Gedurende ongeveer een week liep het tussen ons de spuigaten uit en was ik van vroeg tot laat in de buurt van de

computer. Er hoefde maar een attenderingsping te klinken of daar sloeg mijn hart weer over en maakte de bloeddruk een sprongetje en schoten er hele en halve chakra's uit de kom. Zeg maar een stresssyndroom zonder dat het (afkloppen) posttraumatisch was.

Ik werd 's morgens om vijf uur wakker, las een nog niet gelezen nachtelijk bericht van haar, gaf antwoord en zeeg uitgeput op de bank neer of ging maar weer op bed liggen waar ik niet kon slapen en als het mijn gewoonte was geweest in mijzelf te praten in mijzelf had liggen praten.

Bijtijds het bed opzoeken kwam niet meer voor, bij haar ook niet. Nog één berichtje, dan ging ze slapen. Maar ja, zo'n berichtje liet ik niet op me zitten en ga zo maar door en zo gingen we door.

Nervositeit verhogend was de melding die je kreeg dat de tegenpartij aan het typen was. Aan mijn kant van de server kwam daar nog bij dat er een mankement in het spel was. De computer had zo nu en dan de neiging te bevriezen, dan moest je herstarten. Daar was ik voor met de machine naar mijn computeradresje geweest. Ze hadden er terwijl ik wachtte iets aan gedaan dat niet geholpen had. In dit geval was het een nadeel dat je pas merkte dat er sprake was van bevriezing als je de muis probeerde te gebruiken – want dat deed ik niet omdat het niet nodig was.

Zonder dat ik het besepte was de computer bevroren geraakt en dus keek ik kwartieren achtereen naar de mededeling dat zij aan het typen was. *Schiet toch eens op met dat typen, lieveling, mijn hartje! Sodemieters nog aan toe!*

Het zou misschien wel leuk zijn om elkaar eens te treffen, had zij het idee dat ik steunde. Als ik naar de buurgemeente reisde waar zij werkte, dan konden we vanaf die locatie op weg gaan om wat te gaan eten, als ik die manier van doen niet te snel vond gaan.

Nee hoor, dat ging wel goed zo.

Of wellicht, stelde ze daags nadien voor, was het beter om bij haar thuis te eten dan in een restaurant, dan was er meer tijd om een op een samen te zijn, konden we elkaar langer in de ogen kijken, sprekend en zwijgend.

Daar zei ze zo wat.

En omdat je maar nooit wist hoe zo'n avond zou verlopen was het vermoedelijk een goed idee om een tandenborstel mee te nemen.

Een goed idee? Ik geloof niet dat ik ooit van mijn leven een beter idee vernomen had.

Ondanks alles wat er op het spel stond liep ik na het trotseren van de file ontspannen naar het gebouw waar zij haar werkzaamheden verrichtte.

We waren ongelooflijk dicht bij elkaar gekomen, onze innerlijken hadden rechtstreeks met elkaar in verbinding gestaan. En dat bleek heel wat anders te zijn dan oog in oog te verkeren.

Het eerste wat ik mij realiseerde was dat ik haar een mooie vrouw vond maar dat ik niet zo ondersteboven van haar was als ik in de stomende correspondentie van haar geweest was. Of eigenlijk helemaal niet: van een klik merkte ik niks.

Ze had nog wat werk te doen, daarna vertrokken we naar haar huis, ik reed achter haar aan.

Ze kon goed autorijden, zag ik: de maximumsnelheid werd niet overschreden en ze meed de weghelft waar het tegemoetkomend verkeer reed. Je hebt veel vrouwen, zelfs mooie vrouwen, die er niets van bakken en maar raak rijden. Daar bestonden met een verborgen camera gemaakte amuzante televisieprogramma's over. Stel je voor dat zij zo iemand was, dat zou een eerste ergernis geweest zijn, nog voordat we gedineerd hadden.

Omdat je in het begin van de omgang uit alle macht en al dan niet tegen beter weten in probeert jezelf van je beste kant te laten zien wil je er niets van zeggen als er een kleine ergernis is maar de ervaring leert dat het nooit bij een enkele kleine ergernis blijft en als de kleine ergernissen zich in je opgehoopt hebben kan het ineens tot een uitbarsting komen en voor men er erg in heeft gaan dan grootvaders klok en grootmoeders servies aan gruzelementen en vliegt de leunstoel waar de ander zich panisch aan vastklampt het raam

uit.

Blij dus dat ze goed autoreed: die slag was gewonnen.

Ze woonde in een vrij grote flat en leidde me daarin rond en toen zei ze het. In de auto had ze beseft dat ze geen klik met me voelde. Net als ik dus maar ik was niet zo eerlijk om dat te zeggen.

Misschien was het dan maar beter als ik weer ging, zei ik gelaten.

Dat zei ik dan weer wel.

Ze keek wat beteuterd. Zoals in kleine kring algemeen bekend is: vrouwen die binnen mijn actieradius beteuterd kijken zullen daar de gevolgen van ondervinden. Ik sloeg om te beginnen een arm om haar heen en trok haar tegen me aan.

‘Kom maar bij Martin.’

En zo kwamen we op de bank te zitten, om elkaar heen hangend.

Het was ook te gek voor woorden ook, zoals het gegaan was. Gevoelens werden niet zozeer de vrije loop gelaten als wel met een kanon afgevuurd en bij de tegenpartij ontbraken er verdedigingslijnes, de poorten naar het hart stonden wagenwijd open. De behoefte aan aandacht krijgen en liefde geven en ontvangen bij de een werd door de ander op volle kracht beantwoord. Zij schreef zelfs dat zij op Facebook foto's van mij bekeken had en mij op grond van die foto's een aantrekkelijke man vond.

Dan ben je ver heen.

Geen van beiden had zoiets ooit op zo'n manier meegemaakt. Logisch dat je dan een beetje aan elkaar moet wennen als je elkaar voor het eerst ziet.

En wat ben je dan een lul als je zoals ik aankondigt maar weer op huis aan te gaan. Iets waartoe ik met mijn arm om haar heen gelukkig niet meer in staat was.

‘Voor niks een tandenborstel gekocht,’ zei ik, voorzichtig een rol op haar uitproberend.

‘Had je die dan niet?’ zei ze en schaterde haar beteutertheid weg.

Ik had behalve mijn tandenborstel een gebrande cd mee-